

Höcker Rueb Doeleman Karsten Sapir Van Eeghen
Roos Endtz Brunt Wolters Van Hulst Booij
Van de Meent Van den Berg Borrius Hofstee Uijen
Janse de Jonge Van de Ven Schippers Bobbert
Schipper Griffiths Frieling Bilderbeek Jansen
Timmerman Thuijs Hendriksen Hagenaars Bulte
Hess Van Woudenberg Brons Zimmermann
Van Emstede Costantin De Graaf Van der Plas
Bornhaupt Sijsma **Advocaten**

De heer A. Karskens
P/a Meulenhoff Uitgeverij B.V.
Postbus 1000
1000 AC Amsterdam

Uitgeverij J.M. Meulenhoff B.V.
Mevrouw drs. X. Schutte
Nieuwe Spiegelstraat 36
1017 DG Amsterdam

Datum : **28 september 2006**
Referentie : 7246/016.003
Direct tel. : (020) 5777749
E-mail : doeleman@hrd.nl

Inzake : Melchemie Holland, Melchers/ Karskens, Meulenhoff

Geachte Heer Karskens, Geachte Mevrouw,

Gisteren zond u mij hoofdstuk 10 van de voorgenomen publicatie in enigszins gewijzigde vorm, mede op basis van mijn commentaar dat ik namens mijn cliënten gaf bij brief van 4 september 2006. Ik handhaaf het bezwaar dat Melchemie Holland op één lijn wordt gesteld met Van Anraat. Dit komt al tot uitdrukking in de eerste alinea op bladzijde 169. Het onderscheid tussen Van Anraat en Melchemie Holland is nu juist dat Van Anraat kennelijk op basis van de strafrechtelijke veroordeling geacht moet worden wel te hebben geweten waarvoor zijn leveranties dienden, terwijl dat voor Melchemie Holland nu juist niet geldt. De veroordeling door de economische politierechter in 1986 van Melchemie Holland –ik heb dit al vele malen toegelicht- kan niet worden beschouwd als bewijs dat Melchemie zich bewust was van het gebruik van leveranties die werden aangewend voor misdadige doeleinden. Ik verwijs naar mijn brief van 29 juni 2006 (bijlage 4 bij mijn brief aan u beiden van 4 september 2006) waarin ik onder meer het navolgende noteerde:

"Meteen nadat de directie van Melchemie Holland had onderkend dat deze order er door was geglipt, heeft zij alles in het werk gesteld om de twee geleverde containers terug te halen hetgeen ook is gelukt. In de strafzaak destijds voor de economische politierechter bleek beslissend, niet dat de twee geleverde containers in verzegelde staat waren teruggehaald, doch dat de stof inmiddels ten tijde van de levering was geplaatst op de lijst van strategische goederen waarvoor een exportverbod op basis van de Wet financiële betrekkingen buitenland bestond. Daar is een zeer uitgebreid onderzoek door de ECD aan voorafgegaan, waarbij geen andere onregelmatigheden zijn geconstateerd. Dat was evenmin het geval bij de drie vervolgonderzoeken die de ECD in de daaropvolgende jaren heeft verricht. De ECD heeft destijds laten weten dat, afgezien van de Arnhemse

veroordeling terzake van de fosforoxichloride, geen enkele andere levering in strijd met geldende regelgeving kon worden vastgesteld."

Ik constateer dat noch Meulenhoff noch Karskens bereid is mij te voorzien van de resultaten van het FFCD-onderzoek en ben aldus niet in staat te beoordelen of op die resultaten met goede grond een beroep wordt gedaan anders dan ik inmiddels in de gewisselde correspondentie deed. Aldus worden mijn cliënten in hun (processuele) belangen geschaad. Ik verzoek u dan ook dringend en zonedig sommeer ik daartoe, mij die resultaten toe te zenden.

Voorts hebt u mij geen inzage gegeven in de noten 1 tot en met 7. Daarvan neem ik graag alsnog kennis. Ik neem aan dat de noten onder alle hoofdstukken nu aan het eind van het boek geplaatst worden. Dat onderstreept nog eens het bezwaar dat de tekst van hoofdstuk 10 door onvolledigheid misleidend is. Het resultaat van wederhoor komt aldus niet (voldoende) tot zijn recht. Bovendien rust op Meulenhoff en Karskens de bewijslast voor de in hoofdstuk 10 verwoorde beschuldigingen die steeds gemotiveerd zijn weersproken. De heer Karskens is er niet in geslaagd de beschuldigingen voldoende te onderbouwen of aannemelijk te maken. Dat verwijt geldt ook zijn uitgever. Ik houd u beiden dan ook aansprakelijk voor de uit het boek *Geen cent pijn* over mijn cliënten, Melchemie Holland en de heer Melchers, voortvloeiende schade.

Ik doe dan ook nogmaals een dringend beroep op u en zonedig sommeer ik daartoe om het boek niet te laten verschijnen zolang hoofdstuk 10 daarvan deel uitmaakt. Indien aan deze sommatie geen gevolg wordt gegeven zal ik overgaan tot het nemen van de rechtsmaatregelen die mijn cliënten geboden achten. Daartoe zal in ieder geval behoren het aanhangig maken van een vordering uit onrechtmatige daad strekkende tot vergoeding van geleden en nog te lijden schade bij de bodemrechter.

Tot slot nog enkele meer specifieke opmerkingen.

In de nu voorliggende tekst is de naam van de heer Weijman verwijderd en vervangen door "de export-manager", behalve op bladzijde 170, 3^e regel van onderen. Hetzelfde geldt voor de naam van mijn cliënt, de heer H.D. Melchers. Op bladzijde 176, 2^e alinea, 4^e regel van onderen, dient zijn naam te worden geschrapt.

Ik benadruk nogmaals dat de "directe relatie tussen SEPP en het gifgascomplex Muthanna State Establishment MSE" nimmer aan mijn cliënten bekend is geweest. Niettemin wordt in de tekst gesuggereerd dat die relatie wel bekend was. Ik wijs in dit verband onder meer op de 5^e alinea (even over het midden), vanaf de 4^e regel.

Een afnemer (eindgebruiker) van producten die door Melchemie Holland worden geleverd, zoals de meest gangbare chemicaliën, kan die producten nu eenmaal altijd voor foute doeleinden aanwenden. Melchemie Holland leverde, om een voorbeeld te noemen, grote hoeveelheden insecticides voor de sprinkhanenbestrijding aan de Wereldvoedselorganisatie FAO. Zouden de sproeivliegtuigen die insecticides gelost hebben boven een grote stad dan zouden er duizenden doden zijn gevallen.

Karskens maakt niet duidelijk waarom Melchemie Holland had moeten weten dat de door haar geleverde producten misbruikt zouden worden. De tekst van hoofdstuk 10 bevat echter de

onontkoombare suggestie dat Melchemie en haar leiding zich wel bewust was van dat (misdadige) misbruik.

Op bladzijde 176 vanaf de 14^e regel van onderen wordt gesuggereerd, door Barend ter Haar sprekend in te voeren ("*Deze was niet van plan mee te werken. Tenzij wij de gederfde inkomsten zouden betalen*"), dat Melchemie Holland alleen geïnteresseerd was in de eigen portemonnee. In de discussie met BZ ging het echter niet om het positief contractsbelang maar om het risico van schadeclaims. Daaraan wilde BZ niet meewerken. Melchemie Holland zou zelf voor de schade moeten opdraaien. Mij dunkt dat dat een belangrijke nuancering is.

In hoofdstuk 10 wordt er nergens melding van gemaakt dat alle leveranties aan Irak na de fout met betrekking tot POCL3 ter goedkeuring aan BZ zijn voorgelegd. Ik vind dat nergens terug in hoofdstuk 10 en ook op dit punt is de tekst door onvolledigheid misleidend en tendentius.

Aan dat laatste wordt ook bijgedragen door handhaving van tekstonderdelen als:

- *Zestig procent van alle grondstoffen voor mosterdgas en bijna de helft van de grondstoffen voor zenuwgassen ... worden geleverd door de Nederlandse bedrijven Melchemie Holland b.v* (Bladzijde 169, 1^e alinea);
- *Alle ontkennen ten stelligste hun aandeel in die handel.* (Bladzijde 169, 1^e alinea);
- *Het FFCD-onderzoek stelt bijvoorbeeld het Arnhemse bedrijf Melchemie Holland bv verantwoordelijk voor de levering van 100 ton SOCL2.* (Bladzijde 169, 2^e alinea);
- *En in maart 1984 ondertekent Melchemie een flinke order met het State Establishment for Pesticide Production SEPP. Er bestaat een directe relatie tussen SEPP en het gifgas-complex Muthanna State Establishment MSE.* (Bladzijde 169, slot en bladzijde 170, 1^e alinea);
- *SEPP besteld acht grondstoffen bij Melchemie, waarvan er zes "dual use" zijn; grondstoffen die zowel een civiel als een militair doel kunnen hebben, namelijk bij de productie van mosterdgas, tabun en sarin.* (Bladzijde 170, 2^e alinea);
- *Terug in Arnhem telext Weijman [lees: de export-manager] het heugelijke nieuws direct naar SEPP.* (Bladzijde 170, laatste alinea);
- *Bij het proces dat volgt, blijkt dat Melchemie bij deze leveringen aan Irak dezelfde soort rookgordijnen heeft opgetrokken als Frans van Anraat.* (Bladzijde 171, laatste alinea);
- *De directie zegt nergens van te weten: de order is gearrangeerd door de export-manager van Melchemie.* (Bladzijde 172, 1^e alinea);
- *Volgens Melchemie is de 20 ton POCL3 teruggehaald en heeft MSE Irak nooit bereikt.* (Bladzijde 172, 2^e alinea);
- *Hoewel de Italiaanse route en de verzonden telexen het tegendeel bewijzen, zou het bedrijf niet hebben geweten dat POCL3 op de lijst van verboden goederen stond.* (Bladzijde 172, 2^e alinea);
- *Overtuigend klinkt de ontkenning niet.* (Bladzijde 172, 3^e alinea);
- *Melchemie blijft bij haar onschuld.* (Bladzijde 172, 4^e alinea);
- *Leveringen die door Melchemie worden bevestigd. De grondstoffen komen terecht op het gifgascomplex Muthanna State Establishment MSE.* (Bladzijde 172, 5^e alinea);
- *Het blijft niet beperkt tot deze "key-precursors" voor strijdgas. Andere "important materials" worden door Melchemie ook naar Irak verscheept.* (Bladzijde 172, 5^e alinea);
- *...een oplosmiddel dat ook "vlekkenwater" wordt genoemd. Het staat ook wel bekend als "een simulant van zenuwgas Sarin". Of wat te denken van 2.000 ton caustic soda in*

- 1989. Dat kan zowel worden gebruikt voor de raffinage van plantaardige olie, als worden verwerkt in filters voor gasmaskers, maar er kunnen ook desinfecterende middelen tegen strijdgassen van worden gemaakt. (Bladzijde 173, 1^e alinea);*
- *Voor de levering van deze caustic soda (samen met zinkoxide) heeft Saddam Hoessein overigens de rekening nooit betaald. Bladzijde 173, 2^e alinea);*
 - *Volgens Melchemie ligt de zaak anders. Melchemie heeft de sodium cyanide niet geleverd, maar juist gekocht. Sodium cyanide kan gebruikt worden voor de productie van rattengif en in de goudmijnbouw. Maar goudmijnen heeft Irak niet en 400 ton rattengif is genoeg om iedere rat in hele Midden-Oosten om te leggen. (Bladzijde 173, 3^e alinea);*
 - *Sodium cyanide heeft ook een andere toepassing, namelijk voor de productie van het zenuwgas Tabun. (Bladzijde 173, 3^e alinea);*
 - *Uit de briefwisseling uit die tijd blijkt dat die bedrijven doorgaan met leveringen aan Irak van stoffen die door specialisten en regeringen als "zeer twijfelachtig" worden gekarakteriseerd. (Bladzijde 176, voorlaatste alinea);*
 - *Hoewel Melchemie en KBS ontkennen bewust en substantieel te hebben bijgedragen aan het Iraakse chemische wapenprogramma, toont het FFCD-rapport het tegenovergestelde. (Bladzijde 178, laatste alinea);*
 - *De levering aan Irak van in totaal 4200 ton SOCL₂, gebruikt als chloridecomponent voor mosterdgas, komt op 950 ton na voor rekening van KBS en Melchemie. (Bladzijde 179, 1^e alinea);*
 - *Frans van Anraat in combinatie met Melchemie en KBS hebben zo'n 45% van de grondstoffen geleverd. (Bladzijde 179, 2^e alinea).*

Met de voorgaande citaten heb ik niet beoogd volledig te zijn.

Tenslotte verzoek ik u en voorzover nodig sommeer ik daartoe mij binnen enkele dagen te laten weten of u hoofdstuk 10 in de thans voorliggende versie zult publiceren. Hoor ik niet uiterlijk maandag 2 oktober van u dat het boek gepubliceerd zal worden zonder het huidige hoofdstuk 10, zal ik het er voor houden dat dat hoofdstuk wel gepubliceerd zal worden in de thans voorliggende versie.

Met vriendelijke groet,

Herman Doeleman